

INTERPELLATION TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2023-02-17
Besvaras senast
2023-03-10

Till arbetsmarknads- och integrationsminister Johan Pehrson (L)

2022/23:211 Arbetsmarknadsutbildningar

Trots att en lågkonjunktur stundar har stora delar av Sverige en god arbetsmarknad med stark efterfrågan på arbetskraft. Inom skola, vård och omsorg, hantverksyrken, transportsektorn och energisektorn ser vi i dag en stor efterfrågan på arbetskraft. Även yrken kopplade till den gröna omställningen, ny teknik och digitalisering har stor brist på arbetskraft. Några exempel på yrkesgrupper är solcellsmontörer, vindkraftstekniker och installationselektriker som behövs för den stora elektrifieringen av Sverige. Arbetsgivare har i dag svårt att rekrytera personal med rätt utbildning och kompetens. Antalet lediga jobb bara i Arbetsförmedlingens platsbank uppgick till drygt 150 000 i december.

Trots en stark efterfrågan på arbetskraft och den stora kompetensbristen har vi i dag drygt 340 000 arbetslösa och därtill en långtidsarbetslöshet som bitit sig fast allt hårdare. Nästan 150 000 personer hade i december varit utan arbete i tolv månader eller mer, vilket motsvarar uppemot hälften av alla inskrivna arbetslösa.

Arbetslösheten och tudelningen på arbetsmarknaden är ett samhällsproblem med betydande negativa konsekvenser för individer och för företagens utveckling och konkurrenskraft. Flera av orsakerna till arbetslösheten är strukturella. Bland annat saknar många arbetslösa de kompetenser och erfarenheter som arbetsgivarna efterfrågar, vilket i sin tur ställer krav på förändringar i arbetsmarknadspolitiken. Det behövs olika typer av insatser för att komma till rätta med matchningsproblematiken på arbetsmarknaden. En viktig insats för att möta behoven hos arbetsgivare och ge arbetslösa nödvändiga kompetenser är arbetsmarknadsutbildningar.

Under flera decennier satsade svenska regeringar mycket resurser på arbetsmarknadsutbildning, inte minst under 1990-talskrisen då satsningarna kraftigt ökade. I dag ser vi hur arbetsmarknadsutbildningar och andra kompetenshöjande insatser fått stå tillbaka till förmån för en politik som ska understödja de arbetslösa i deras jobbsökande. Maximerad sökintensitet premieras framför den långsiktiga kompetensförsörjningen.

När det gäller satsningar på arbetsmarknadsutbildning ligger Sverige lågt i jämförelse med många EU-länder, och även länder som satsat förhållandevis lite på arbetsmarknadspolitik såsom Tyskland, Irland, Spanien och Portugal har

hunnit i kapp Sverige. Danmark är ett land som högerpartierna ofta lyfter fram i debatten när det kommer till arbetsmarknads- och integrationsfrågor. För att nå Danmarks utgifter för arbetsmarknadsutbildning i förhållande till bnp skulle Sverige behöva satsa 14 miljarder kronor mer varje år, enligt uppgifter från OECD.

Vi ser i dag att utbudet av arbetsmarknadsutbildningar inte motsvarar behoven på arbetsmarknaden. Män kan enklare utbilda sig inom ramen för de arbetsmarknadspolitiska insatserna, medan kvinnor måste vända sig till det reguljära utbildningssystemet för yrkesutbildning. Ekonomiskt stöd vid utbildning varierar beroende på i vilken form utbildningen ges, vilket också påverkar möjligheten till en jämställd yrkesutbildning. Samhället bekostar alltså mäns omställning i högre grad än kvinnors. Så kan vi inte ha det.

Dessvärre har regeringen i sin budget nedprioriterat arbetsmarknadsutbildningar, inte minst genom nedskärningarna på 1,5 miljarder kronor på det anslag som finansierar utbildningarna. Numera satsar Sverige mindre på dessa utbildningar än många andra jämförbara EU-länder, och på grund av budgetneddragningarna kommer Sverige sannolikt att halka ännu längre ned i ligan, detta trots att forskningen visar att arbetsmarknadsutbildningar leder till högre sysselsättning men också till högre livsinkomster. Även internationella studier lyfter fram att arbetsmarknadsutbildningar har positiva effekter på sysselsättningen. Arbetsmarknadsutbildningarna är viktiga både för att bekämpa arbetslösheten och för att tillgodose arbetsgivarnas kompetensförsörjningsbehov.

Med anledning av detta vill jag fråga arbetsmarknads- och integrationsminister Johan Pehrson:

1. Hur avser ministern att säkerställa att arbetsmarknadsutbildningarna blir fler, blir mer jämställda och erbjuds tidigare under arbetslösheten?
2. Avser ministern att verka för att utbildningsutbudet bättre än i dag ska möta de yrkesverksammas behov, och i så fall hur?
3. Avser ministern att utreda hur upphandlingen av arbetsmarknadsutbildning kan göras mer effektiv för att undvika problem med överklaganden, långa ledtider och avbrott när nya

utbildningar ska dras igång?

.....

Serkan Köse (S)

Överlämnas enligt uppdrag

Lena Lindbäck